

Презентація до звіту

з прикладної науково-дослідної роботи

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ РОЗУМНИХ МІСТ
В УКРАЇНІ

Харків, 2020

Мета дослідження:

розробка організаційного забезпечення формування положень концепції «розумного міста» у складі стратегій соціально-економічного розвитку міст України

Завдання:

- теоретичне узагальнення визначення сутності та змісту поняття «розумне місто»;
- аналіз практики й теоретичних засад побудови архітектури розумних міст;
- узагальнення теоретичних засад та практики форсайт-прогнозування розвитку розумних міст;
- аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку міст в Україні;
- узагальнення світового досвіду розвитку розумних міст
- аналіз та узагальнення світової практики оцінювання розумних міст;
- розробка методичного підходу до оцінювання частки розумної складової в інфраструктурному забезпеченні міст;
- обґрунтування принципів організації розробки та реалізації стратегій розвитку розумних міст в Україні
- розробка пропозицій щодо організації процесу формування стратегії розвитку розумного міста
- розробка організаційного забезпечення формування складової «розумного міста» у складі стратегій соціально-економічного розвитку міст України;
- формування порядку впровадження складових розумного міста у рамках стратегії розвитку міста Харкова.

Зміст

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РОЗУМНИХ МІСТ

- 1.1 Визначення сутності та змісту поняття «розумне місто»
- 1.2. Архітектура розумного міста як передумова формування інфраструктурного забезпечення розвитку міст в Україні
- 1.3. Теорія та практика форсайт-прогнозування розвитку розумних міст
- 1.4. Аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку міст в Україні

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ РОЗУМНИХ МІСТ

- 2.1 Узагальнення світової практики розвитку розумних міст
- 2.2. Теоретичне узагальнення світової практики оцінювання розумних міст
- 2.3. Методичний підхід до оцінювання частки розумної складової в інфраструктурному забезпеченні міст
- 2.1 Узагальнення світової практики розвитку розумних міст

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗУМНИХ МІСТ В УКРАЇНІ

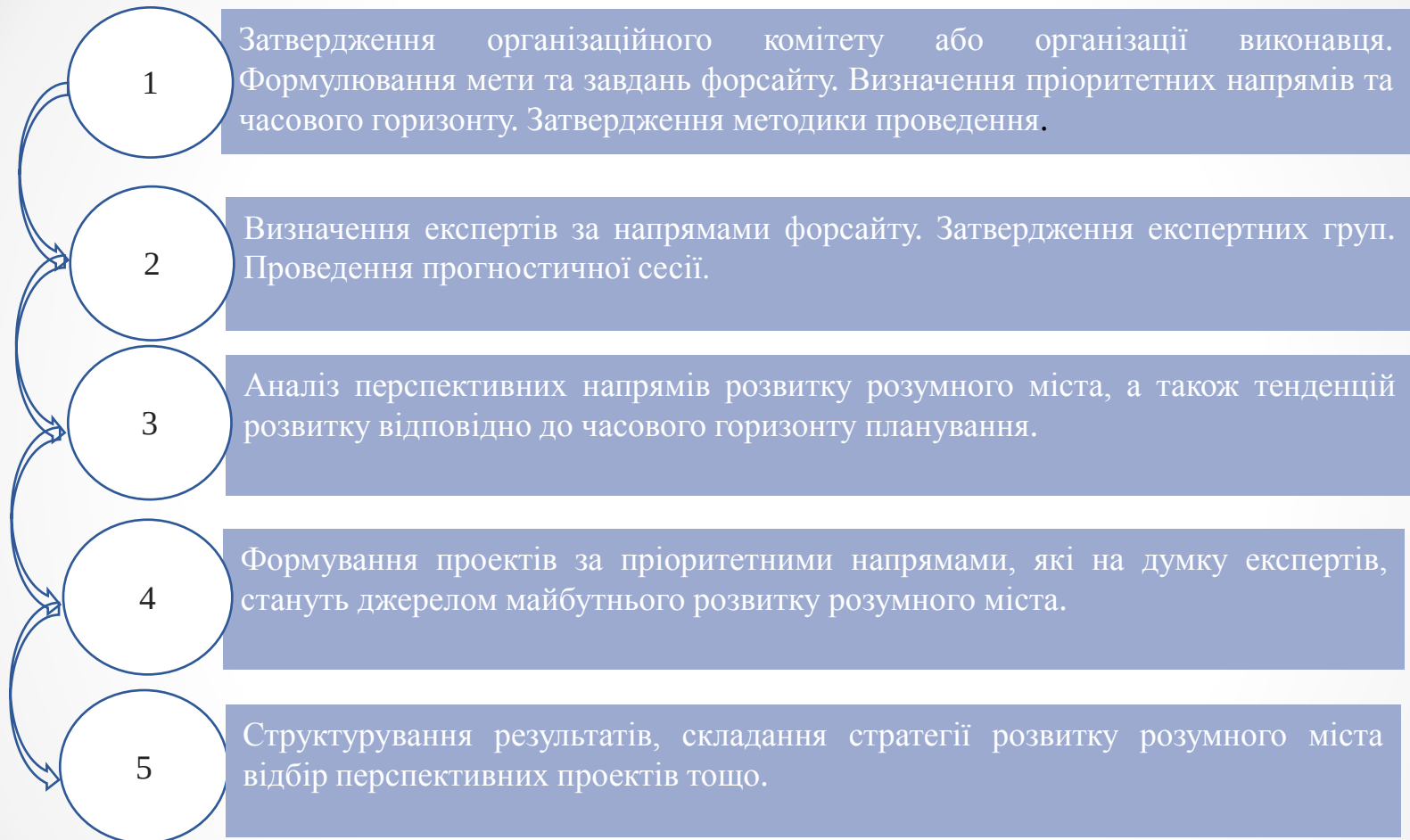
- 3.1. Принципи організації розробки та реалізації стратегій розвитку розумних міст в Україні
- 3.2. Методичне забезпечення розробки стратегії розвитку розумного міста
- 3.3. Пропозиції щодо організації процесу формування стратегії розвитку розумного міста
- 3.4. Впровадження складових розумного міста у рамках стратегії розвитку міста Харкова

ВИСНОВКИ

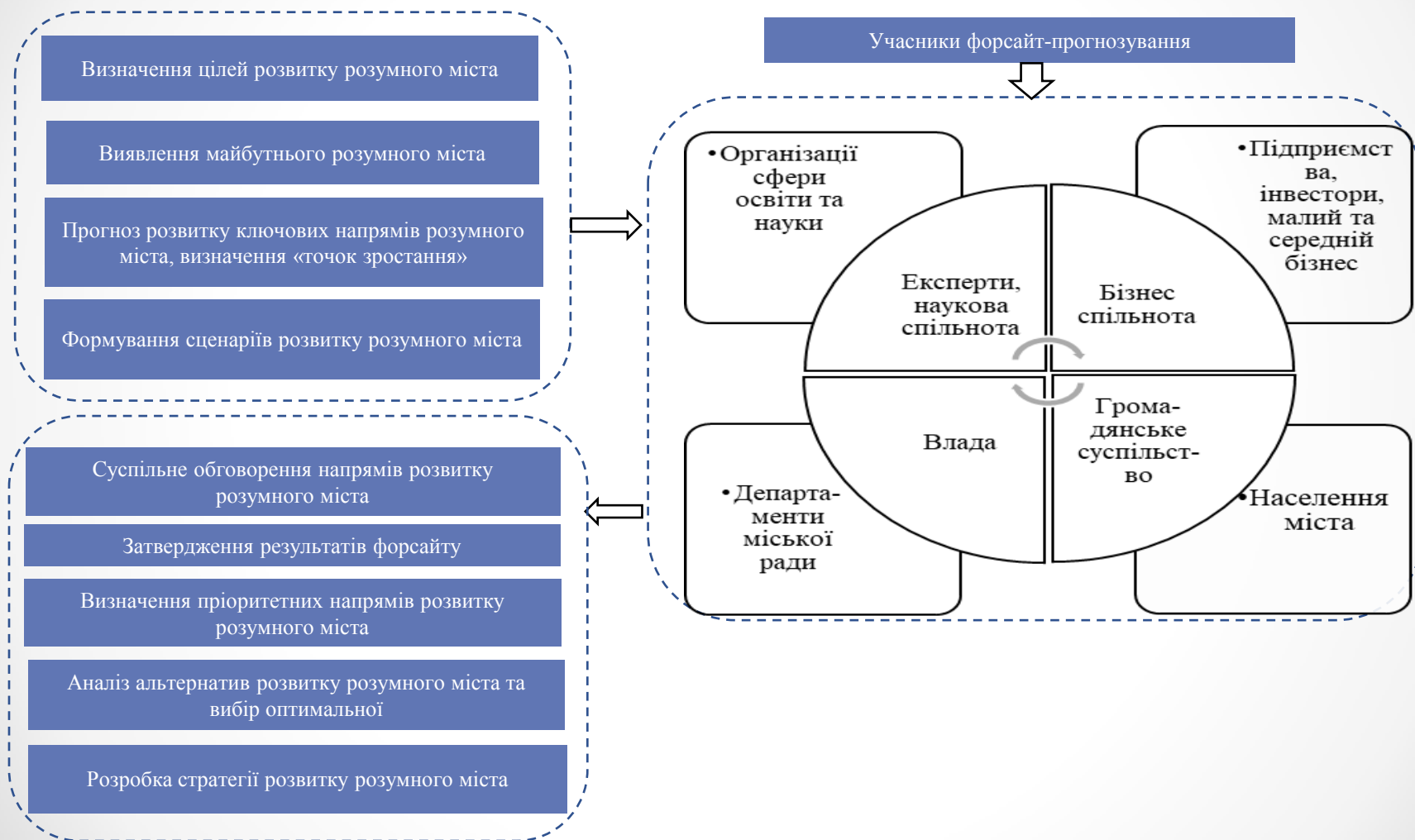
1. Взаємозв'язок між складовими сталого розвитку, розумного міста та стратегічними цілями місцевого розвитку

Складові сталого розвитку	Розумне і стійке місто (бачення ООН)	Складові розумного міста	Візія Концепції Київ Смарт Сіті	Цілі Стратегії розвитку міста Харкова до 2020 року
Економічний розвиток	Економічні зв'язки між міськими, приміськими та сільськими районами	Розумна економіка	Створення інноваційного середовища	Розумна економіка і забезпеченість населення робочими місцями
	Доступ до безпечних та стійких транспортних систем та громадських місць відпочинку	Розумне управління	Розумне, відповідальне та відкрите управління містом	Ефективність управління і громадянське суспільство
		Розумна мобільність		Сучасний простір і забезпеченість інженерною інфраструктурою
Соціальний розвиток	Дбайливе ставлення до світової культури та природної спадщини	Розумні люди	Громадяни як основний чинник розвитку міста	Соціальна впевненість і здоров'я населення
	Безпечне і прийнятне за ціною житло	Розумне життя		
Екологічний розвиток	Стратегії і плани, спрямовані на забезпечення сприятливого навколишнього середовища	Розумне довкілля	Комфортне, безпечне та розумне міське середовище	Екологічна врівноваженість та енергетична ефективність

2. Етапи форсайт-прогнозування розвитку розумного міста

3. Складові прогностичної сесії розвитку розумного міста

4. Структура нормативно-правового забезпечення розвитку міст в Україні за напрямками

Регулювання засад місцевого самоврядування, повноважень органів та посадових осіб	Формування ресурсів місцевого самоврядування	Роль органів та посадових осіб місцевого самоврядування у певних галузях	Планування і програмування місцевого розвитку	Взаємодія із пріоритетними напрямками регіональної політики	Реалізація реформи децентралізації влади
Конституція України; Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування; Про місцеве самоврядування в Україні; Про місцеві державні адміністрації; Про статус депутатів місцевих рад; Про службу в органах місцевого самоврядування; Про органи самоорганізації населення; Про вибори депутатів Верховної Ради АР Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів; Про місцеві вибори; Про столицю України – місто-герой Київ;	Бюджетний кодекс України; Податковий кодекс України; Про розмежування земель державної та комунальної власності; Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності; Про здійснення державних закупівель; Про інноваційну діяльність; Про інвестиційну діяльність; Про державно-приватне партнерство; Про індустриальні парки; Про зміцнення економічних основ самоврядування міст України;	Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності; Про запобігання корупції; Земельний кодекс України; Водний кодекс України; Цивільний кодекс України; Господарський кодекс України; Про основи містобудування; Про регулювання містобудівної діяльності; Основи законодавства України про культуру; Основи законодавства про освіту; Про охорону здоров'я; Про охорону навколишнього природного середовища;	Про Генеральну схему планування території України; Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України; Про державні цільові програми; Концепція сталого розвитку населених пунктів; Про забезпечення комплексного розвитку малих міст України; Загально-державна програма розвитку малих міст; Програма державної підтримки розвитку місцевого самоврядування в Україні;	Про стимулювання розвитку регіонів; Про засади державної регіональної політики; Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року; Деякі питаннями державного фонду регіонального розвитку;	Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні; Про добровільне об'єднання територіальних громад; Про співробітництво територіальних громад; Про децентралізацію повноважень у сфері архітектурно-будівного контролю та удосконалення містобудівного законодавства;

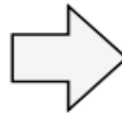
5. Структура дослідження розумності міст

1) Пошук індексів, що вимірюють "сталість" та "розумність".

2) Відбір індексів для більш детального вивчення методології (7).

Критерії

- Індекс покриває принаймні три напрями: соціальний, економічний, екологічний;
- ІКТ - один із компонентів;
- Рівень покриття: міський та міжнародний;
- Індекс складався 2+ рази.

The Sustainable Cities Index (ARCADIS),
European smart cities,
Smart City Wheel (Boyd Cohen),
Cities in Motion Index (IESE),
Networked society city index (Ericsson),
City prosperity index (UN-Habitat),
Global power city index.

3) Кросс-індексне порівняння.

- Створення узагальнюючої таблиці за обраними індексами;
- Виділення спільних компонентів.

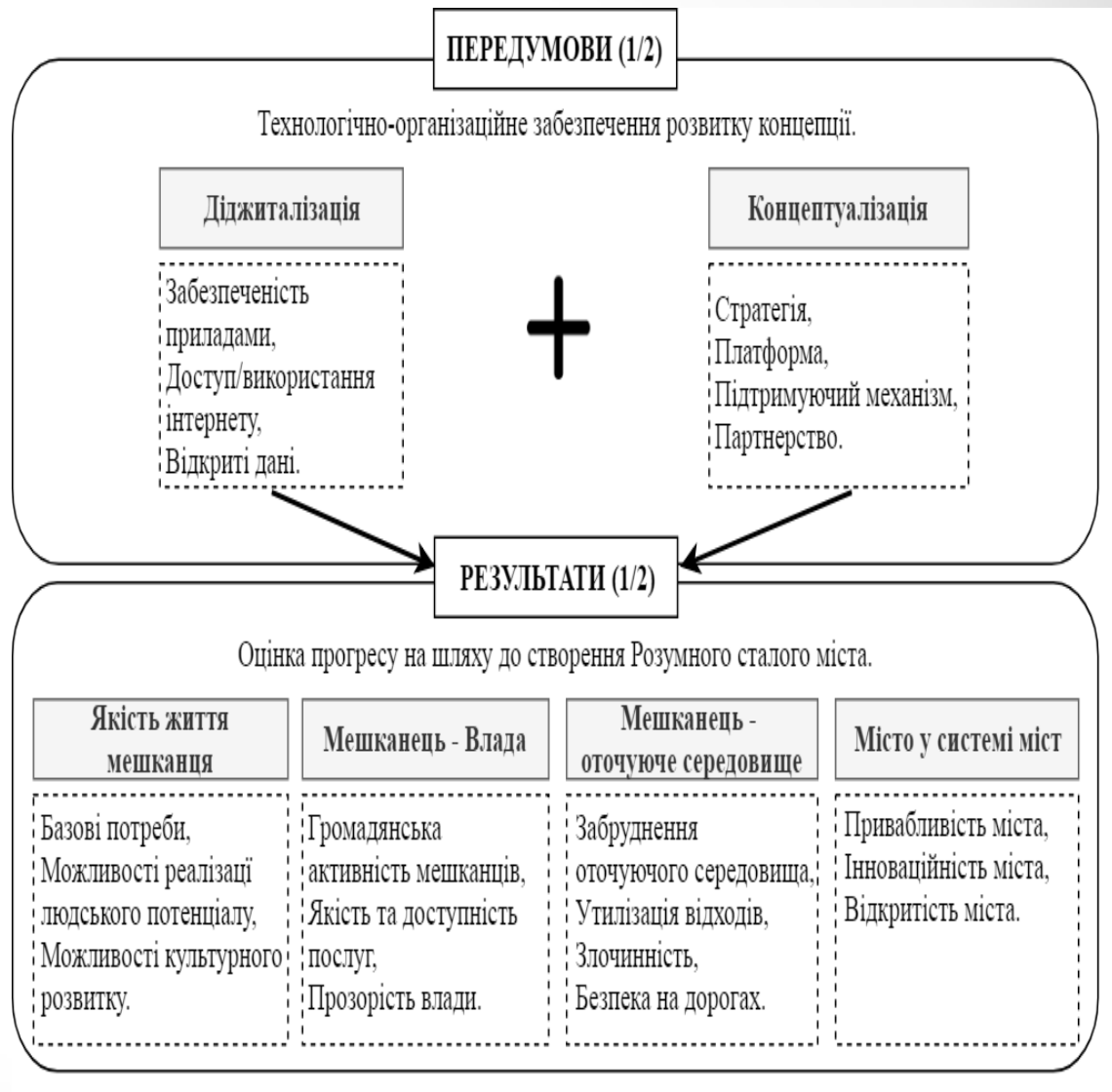
4) Пошук та аналіз компонентів національних методологій.

Індекс Розумного міста INTELІ, Португалія,
Національна оцінка ефективності міст, Австралія,
Індекс комфортності проживання у містах, Індія,
Показники стратегії "Розумне місто-2030", РФ.

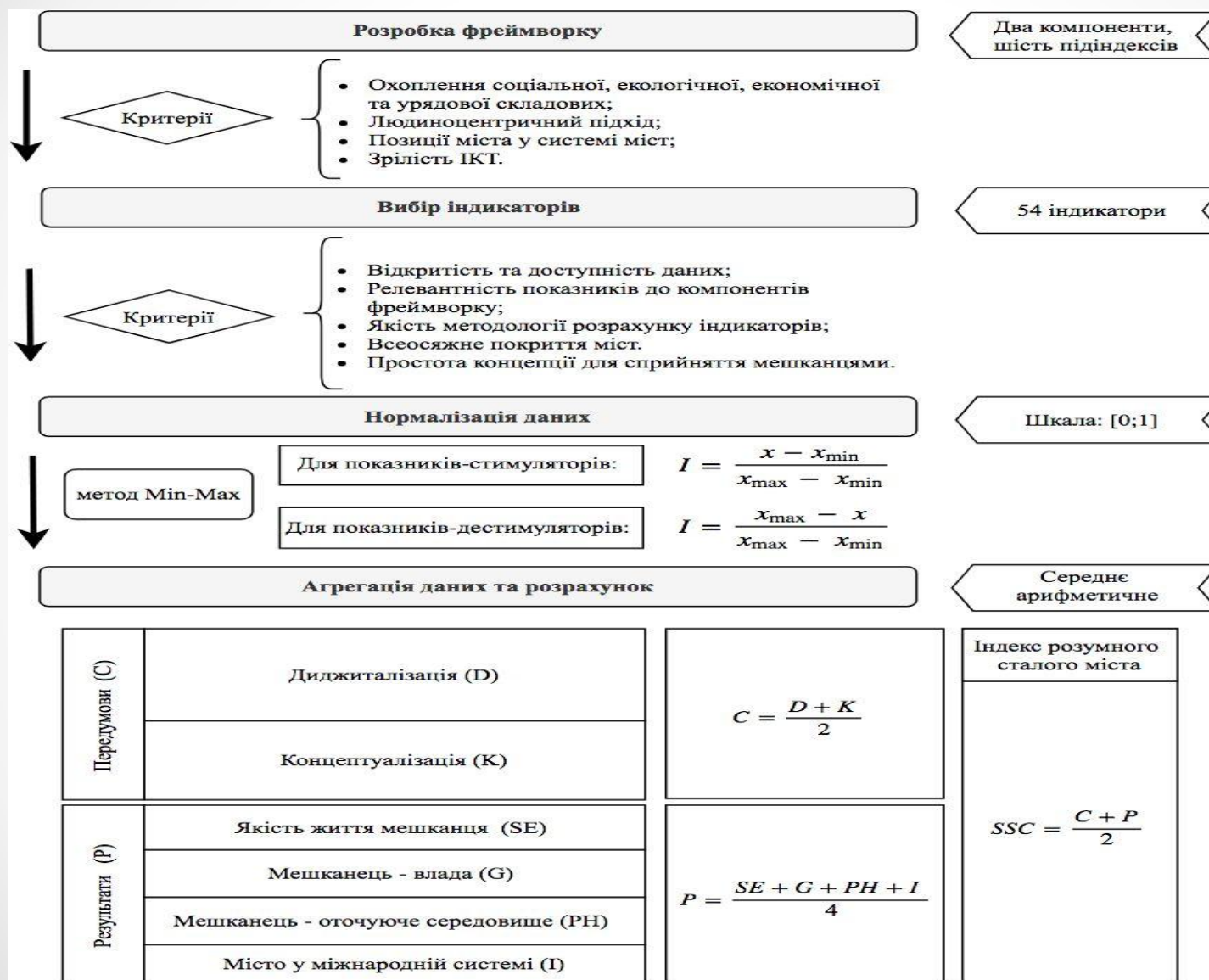
5) Пропозиції для оцінки міст в Україні.

6. Компонентна структура оцінки розумного міста

- Оцінка розумного міста складається з двох етапів: створення передумов для розбудови розумного міста (диджиталізація) та безпосередня оцінка розумності міст для мешканців (концептуалізація).
- На першому етапі оцінюється техніко-організаційне забезпечення, тобто наявність сприятливих умов для успішного розвитку розумного міста (забезпеченість смартфонами, комп'ютерами, планшетами та доступом до інтернету, а також доступ людей до відкритих даних, адже на їх базі можна створювати додатки та розумні рішення, що полегшують та оптимізують життя мешканців).
- На другому етапі відбувається оцінка комфортності, сталості та розумності міст як середовища проживання за такими складовими: місто у системі міст; мешканець – влада; мешканець - оточуюче середовище; якість життя мешканця

7. Схема методичного підходу до побудови оцінки розумного сталого міста

8. Індекс оцінки сталих розумних міст

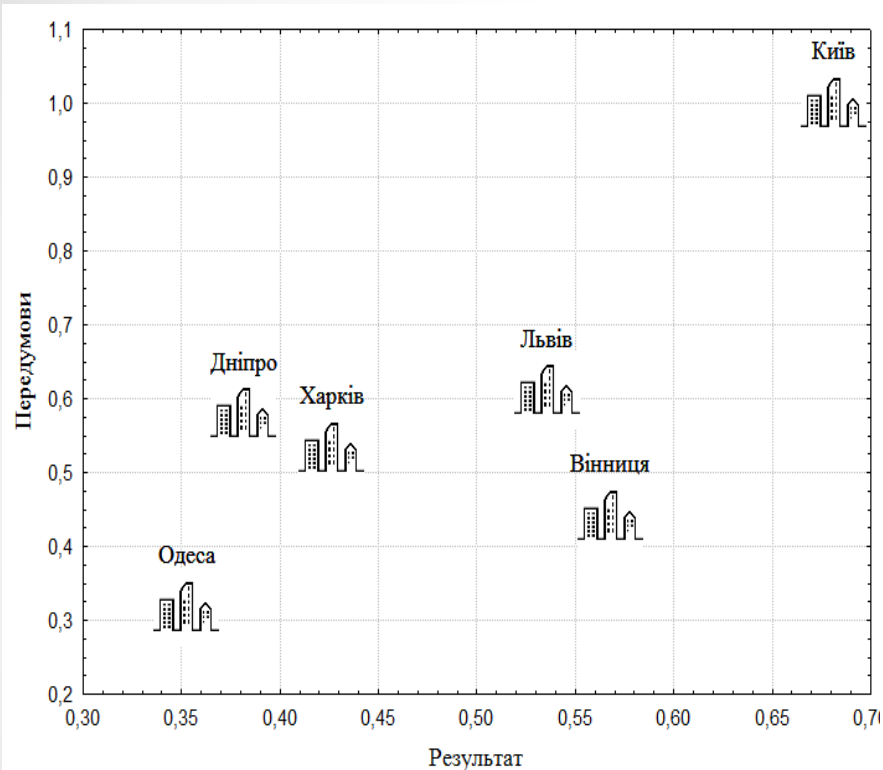

Рис. 1 Міста України у системі координат «Передумови-результат» (2017 р.)

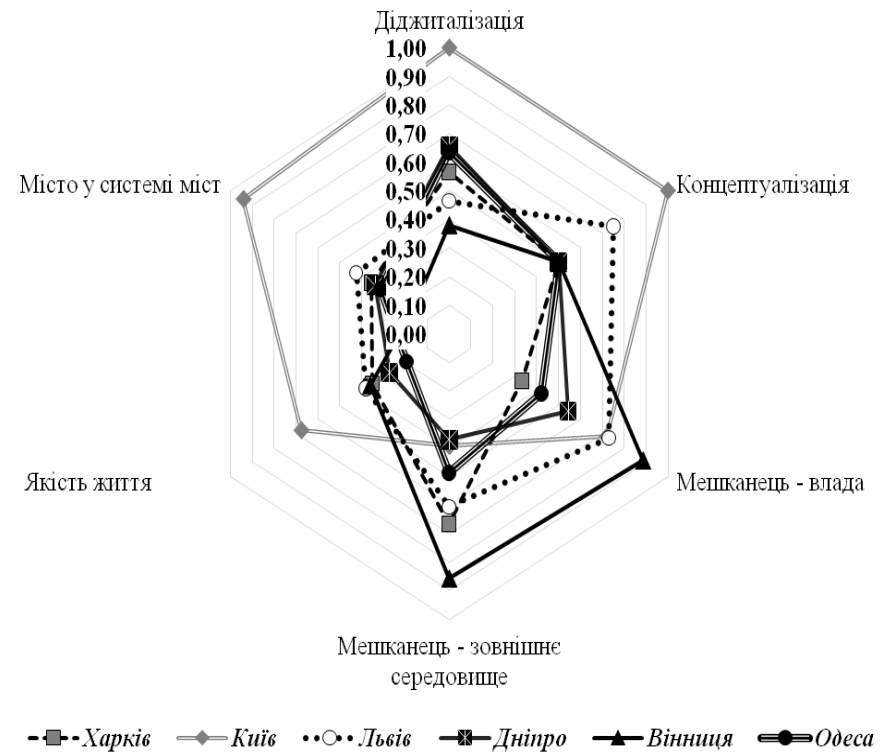
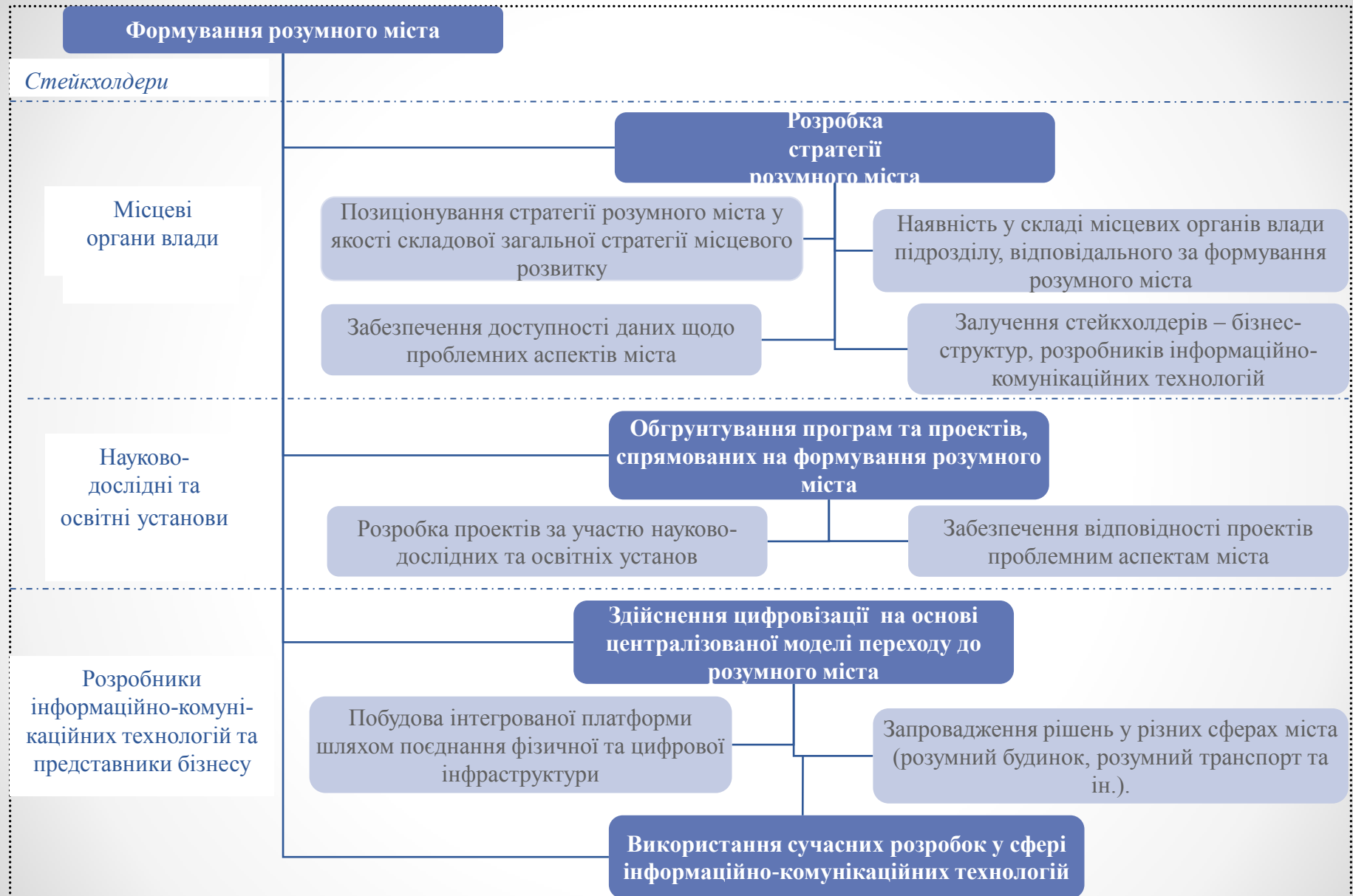
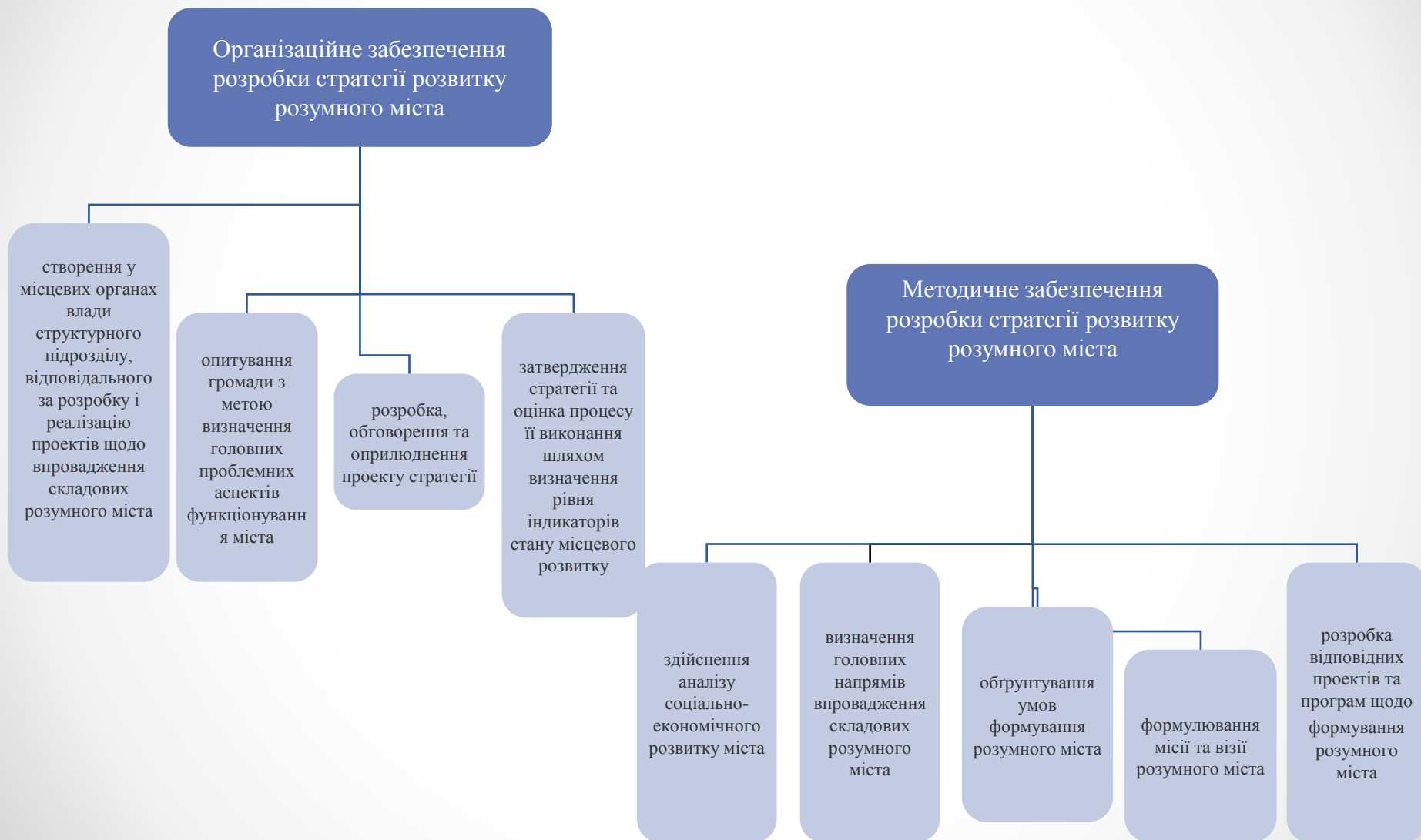

Рис. 2 Компонентна структура індексу у порівнянні за містами України (2017 р.)

9. Підхід до формування розумних міст в Україні

10. Організаційно-методичне забезпечення розробки стратегії розвитку розумного міста

11. Схема процесу розробки стратегії розвитку розумних міст

Науково-практичні результати

- в результаті теоретичного узагальнення світового досвіду отримав подальшого розвитку методичний підхід до формування архітектури розумного міста, який, на відміну від існуючих, виокремив складові, що є загальними для архітектури розумних міст, а саме, матеріальну (розумні будинки, розумний транспорт, розумна енергетика, розумне управління відходами та водними ресурсами) та цифрову (сенсорний рівень, мережевий рівень, аналітичний рівень, рівень е-послуг та користувачів), це дає змогу, по-перше - визначати функції розумного міста, по-друге – створювати проекти та програми, які містять конкретизовані заходи та виконавців, по-третє – забезпечують взаємозв'язок за принципами сталого розвитку із загальною стратегією розвитку міста;
- удосконалено організаційний підхід до розробки концепції розумного міста, який, на відміну від інших, розглядає її як складову стратегії розвитку міста та дає змогу реалізовувати послідовні етапи: аналізу і прогнозування ситуації у місті, ризиків і тенденцій основних соціально-еколого-економічних показників, визначення нагальних проблем, визначення місії, візії, стратегічних та оперативних цілей, формування завдань, програм, заходів та проектів, розробку сценаріїв розвитку міста, визначення засобів контролю та оцінювання проміжних засобів реалізації стратегії;
- вперше сформовано науково-методичний підхід до розробки стратегії розвитку розумних міст, який ґрунтується на оцінюванні поточного стану міста за двома напрямками: передумови впровадження концепції «розумного міста» та результати її впровадження, які реалізуються шляхом агрегації оцінок за такими складовими, як: діджиталізація, концептуалізація, якість життя мешканця, відносини з місцевою владою, вплив оточуючого середовища, позиціонування міста у міжнародній системі, що дозволяє оцінити ступінь реалізації концепції розумного міста та виявити проблеми і перешкоди розвитку кожного населеного пункту в Україні.

Науково-практичні результати

- розроблено пропозиції щодо організації формування стратегії розвитку міста та вибору пріоритетних напрямів розвитку розумних міст в Україні (на прикладі міста Харків), які розкривають зміст та послідовність виконання кожного з етапів, а саме: аналіз, прогнозування перспективного стану й ризиків, визначення тенденцій розвитку й нагальних проблем, формування місії та візії, постановка цілей, формування дорожньої карти реалізації стратегії: завдань, програм, заходів та проектів, розробка сценаріїв розвитку міста, визначення засобів контролю та оцінювання кожного з етапів;
- отримала подальшого розвитку класифікація принципів організації розробки та реалізації стратегій розвитку розумних міст в Україні на засадах сталого територіального розвитку, яка, на відміну від існуючої, містить ознаки: стратегічного підходу, законодавчої обґрунтованості, смарт-спеціалізації, сталості та територіального розвитку, місцевих особливостей та партнерства, що дозволило довести наявність ряду переваг для учасників, а саме: розширення їх кола, повне врахування інтересів й потреб; прозорість, досягнення спільних цілей, об'єднання матеріальних і фінансових ресурсів всіх суб'єктів власності; можливість спрямовувати спільні зусилля громади на розв'язання нагальних проблем; використання потенціалу території й розвиток інформаційного середовища.

Впровадження та оприлюднення результатів

- впровадження: Виконавчий комітет Харківської міської ради Харківської області
- усього публікацій -21, з них
 - монографій – 1;
 - статті: у зарубіжних журналах – 2, у фахових журналах – 12;
 - тези конференцій: зарубіжних – 1, міжнародних науково-практичних в Україні – 5;
 - методичні рекомендації – 2;